

МОТИВИ
към
НАРЕДБА ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА НАРЕДБА № 6 ОТ
3 АВГУСТ 2017 Г. ЗА ИЗВЪРШВАНЕ НА ПРОЦЕСУАЛНИ ДЕЙСТВИЯ И
УДОСТОВЕРИТЕЛНИ ИЗЯВЛЕНИЯ В ЕЛЕКТРОННА ФОРМА

С изменение и допълнение на Наредба № 6 от 03.08.2017 г. за извършване на действия и удостоверителни изявления в електронна форма (Наредба № 6 от 2017 г.), обнародвано в Държавен вестник, бр. 93 от 2023 г., се създаде нов чл. 45а. С него се създава задължение за Пленума на Висшия съдебен съвет да обезпечи възможността в информационните системи на съдилищата, разглеждащи заповедни производства да постъпват структурирани данни за постъпилите съдебни такси по тях, в контекста на изискването за централизирано разпределение на тези производства (чл. 411, ал. 1 ГПК). В разпоредбата е предвидено коментираните съдебни такси да постъпват в „единна сметка на Висшия съдебен съвет за заповедни производства“.

В процеса по изпълнение на всички необходими действия по проектиране, разработка и внедряване в Единната информационна система на съдилищата (ЕИСС) на модул „Централизирано разпределение и електронна обработка на заповедни дела“ се констатира редица несъответствия и проблеми, свързани с предвиденото в чл. 45а от Наредба № 6 от 2017 г. постъпване на събираните съдебни такси в единна сметка на Висшия съдебен съвет (ВСС) за заповедни производства.

Част от тях са следните:

- Съгласно Закона за държавните такси и Тарифа за държавните такси, които се събират от съдилищата по Гражданския процесуален кодекс държавните такси се събират от органите на съдебната власт, в конкретната хипотеза – от съдилищата. В този смисъл се постави въпросът доколко ВСС разполага с правомощието и компетентността да събира съдебни такси по своя сметка. Все се предвид, че настоящата сметка на ВСС е в Българска народна банка (БНБ), а съдилищата се обслужват от различни търговски банки, с които имат сключени договори.

- Във връзка с горното се постави и въпросът за възможността за извършване на проверка за редовност по чл. 129 във вр. с чл. 128, т. 2 ГПК и проверка за реално внесена сума, с оглед необходимостта от осчетоводяване на същите.

Един от основните проблеми, които се идентифицират и са породени от изискването за създаване на „единна сметка на Висшия съдебен съвет за заповедни производства“, са свързани със заявителите, генериращи голям брой заявления. Става въпрос основно за лицата по чл. 50, ал. 5 и чл. 52, ал. 2 ГПК, за по-голямата част от които съгласно чл. 410, ал. 5 ГПК е предвидено изключение от задължението за подаване на заявления по чл. 410 и чл. 417 ГПК само по електронен път. Констатира се, че масово тези заявителите подават заявленията по чл. 410 и чл. 417 ГПК на хартиен носител в районния съд, в който се намира седалището им. Например Топлофикация София ЕАД генерира над 20%, т.е. над 30 000 броя, от общия брой заповедни производства в страната, които освен това не се подават регулярно, а на 2 – 4 пъти годишно. Това не позволява своевременното им обработване от регистратурата и деловодството на съда, което неминуемо води до неспазване на законоустановените срокове по чл. 411, ал. 2 ГПК. При тази фактическа обстановка, допълнителен проблем би възникнал ако в определени дни се генерират хиляди плащания по една сметка, което ще доведе до затруднения за проверка за реалност на конкретно плащане. С оглед централизираното разпределение на заповедните производства при подадени две и повече заявления от един и същ заявител, в един и същ ден, няма никаква гаранция, че те ще бъдат разпределени в един и същ съд. В случай, че внесената сума е недостатъчна да покрие общия размер на дължимата такса по всички

заявления, липсва яснота как ще се определи кое заявление следва да се приеме за нередовно и кой съдия следва да даде указания за отстраняване на нередовността.

- Действащите в съдилищата физически ПОС терминали позволяват внасяне на такси само по сметка на съответния съд в обслужващата търговска банка, тъй като те се доставят от съответната банка. В случай на разкриване на специална транзитна сметка с титуляр ВСС, това ще наложи осигуряване на необходимия брой физически ПОС терминали (районните съдилища в България са 113 бр.) от Борика АД, за каквато техническа възможност липсва потвърждение както от дружеството, така и от БНБ, като обслужваща ВСС банка. При неизпълнение на това условие ще бъде ограничена възможността на страна при подаване на заявление на хартиен носител в съответния съд да заплати таксата на място.

Предвид направените констатации за евентуални проблеми за изпълнение на задължението, предвидено в чл. 45а от Наредба № 6 от 2017 г. за създаване „единна сметка на Висшия съдебен съвет за заповедни производства“ и след проведена работна среща е предложено на Асоциацията на банките в България анексиране на действащите договори между съдилищата и търговските банки. Анексирането предвижда два пъти дневно съответната банка да предоставя на съответния съд достъп до данни за всички осчетоводени транзакции, обработени от нея, чрез интеграция с приложно-програмен интерфейс, който ще се ползва от информационната система на съда за целите на проверка на плащанията чрез физически ПОС терминал, виртуален ПОС терминал и кредитни преводи към сметка на съда. По този начин и чрез тази интеграция в ЕИСС ще се съдържа обобщена информация за всички постъпили суми за съдебни такси по заповедни производства в страната.

С оглед на горното се прави предложение за изменение на разпоредбата на чл. 45а от Наредба № 6 от 2017 г. , с което от текста да се заличи задължението на ВСС за събиране на съдебните такси по заповедни производства в единна сметка на ВСС.

Приемането на направеното предложение ще запази обаче задължението, предвидено в нормата за постъпване в ЕИСС на информация за сумите за съдебни такси по заповедните производства, както и другите изискуеми реквизити – дата на постъпване, уникален идентификатор и др.

На следващо място е предвиден текст в нормативния акт, който касае уреждането на реда за внасяне на държавни такси по дела с предмет по Глава тридесет и седма „Заповедно производство“ от ГПК. Необходимостта от разписване на съответни текстове произлиза от обстоятелството, че ЗСВ, в неговия чл. 9, ал. 3, разпорежда заявленията за издаване на заповед за изпълнение въз основа на документ по чл. 417, ал. 1, т. 3, 6 и 10 да се разпределят централизирано на принципа на случайния подбор между всички районни съдии в страната, които са определени да разглеждат такива дела, съгласно действащите в отделните съдилища правила за разпределение, което от своя страна води до неяснота по банковата сметка на кой районен съд следва да се внесе съответната държавна такса.

За преодоляването на неяснотата предложените текстове, касаят създаването на ал. 2 към чл. 45а от Наредба № 6 от 2017 г., предвиждат: в случаите, когато заявлението е подадено по електронен път държавната такса да се внася по банкова сметка на районния съд по настоящия адрес или седалището на заявителя, а при липса на настоящ адрес – по постоянния му адрес; в случаите, когато заявлението е подадено писмено на хартиен носител – по банковата сметка за държавни такси на районния съд, в който е подадено заявлението; а в случаите на подаване на заявление за издаване на заповед за изпълнение по чл. 417, ал. 1, т. 3, 6 и 10 от Гражданския процесуален кодекс – по банковата сметка за държавни такси на районния съд, съобразно правилата на чл. 411, ал. 1, изр. 2 и 3 от Гражданския процесуален кодекс.

Подобна формулировка от една страна няма да създаде препятствие за заявителите при внасяне на държавната такса по обсъжданите производства, а от друга ще бъде осигурена възможност за проверка от съда на изпълнение на задължението за внасянето ѝ.

При извършен анализ на съответствието на съществуващите функционалности на ЕПЕП с разпоредбите на Наредба № 6 от 2017 г. както и с др. относими нормативни изисквания са констатирани съществени правни и функционални несъответствия, във връзка с които се правят предложения за отмяна на чл. 3, ал. 1 от Наредбата.

Настоящата редакция предвижда Пленумът на ВСС да води, поддържа и актуализира регистър на процесуалните действия и удостоверителните изявления, извършвани от органите на съдебната власт по електронен път. Отмяната ѝ се предлага, тъй като воденето на подобен регистър предполага изчерпателност и всеобхватност на същия, а ВСС не е орган в чиято компетентност е да посочва наименованията на процесуалните действия или удостоверителните изявления, правното основание за процесуалните действия или удостоверителните изявления, органът на съдебна власт, който извършва процесуалните действия или удостоверителните изявления, изискванията за извършване на процесуалните действия или удостоверителните изявления, както и необходимите за това документи и т.н. Единствено в правомощията на органите на съдебната власт е да правят съответната преценка и да прилагат действащата нормативна уредба. Процесуалните действия и удостоверителните изявления не могат да се обхванат от регистър, който по съществото си би представлявал списък и освен това не следва да се установяват в подзаконов нормативен акт, тъй като същите са установени в законови норми.

Необходимост от изменение се констатира и по отношение на ал. 2 на чл. 3 от Наредба № 6 от 2017 г., който предвижда Пленумът на ВСС и органите на съдебната власт да разгласяват извършваните от тях процесуални действия и удостоверителни изявления в електронна форма по разбираем и достъпен начин чрез Единния портал за електронно правосъдие и официалните им интернет страници.

При разписването на предложението се взе предвид, че ВСС, макар и орган на съдебната власт, е административен такъв и той не извършва процесуални действия, освен като страна по конкретни съдебни производства. Що се отнася до задължението към органите на съдебната власт да разгласяват извършваните от тях удостоверителни изявления се констатира липсата на такова законово изискване, поради което предвиденото в настоящия текст следва да бъде заличено. Тъй като разгласяваната информация се отнася само до публичната част на ЕПЕП се предвижда допълването на разпоредбата с изискване същата да е в съответствие с изискванията за защита на личните данни.

Горните мотиви дават основание за предложението за отмяна и на ал. 1 от чл. 12 от Наредба № 6 от 2017 г., според който Пленумът на ВСС поддържа в ЕПЕП информация относно всички процесуални действия и удостоверителни изявления, извършвани от органите на съдебната власт по електронен път, в т.ч.: наименование на процесуалното действие или удостоверителното изявление; правното основание за процесуалното действие или удостоверителното изявление; органът на съдебна власт, който извършва процесуалното действие или удостоверителното изявление; звеното в органа на съдебна власт, приемащо документите и предоставящо информация за хода на производството, неговите работно време, адрес, адреси на електронна поща и телефони за връзка; изискванията за извършване на процесуалното действие или удостоверителното изявление, както и необходимите за това документи; образците на формуляри, които се попълват за извършването на процесуалното действие или удостоверителното изявление; информация за извършване на процесуалното действие или удостоверителното изявление по електронен път; срокове; държавни такси и разноски към органите на съдебната власт,

основание за тяхното определяне и начините на плащане; реда и сроковете за обжалване на действията на органа на съдебна власт.

Видно е, че голяма част от информацията, която се изисква Пленумът на ВСС да поддържа в ЕПЕП е такава, която е нормативно уредена, поради което предвиденото задължение е невъзможно да се осъществява от Висшия съдебен съвет като административен орган. Пример, който може да бъде посочен в подкрепа на тази невъзможност е: случаите, когато определени срокове започват да текат от узнаването на определени обстоятелства или настъпването на факти с правно значение за производството, т.е. сроковете не са законово фиксирани, от което е видно, че Пленумът на ВСС е невъзможно да поддържа подобна информация в ЕПЕП.

В преходна и заключителна разпоредба е съобразено, че ЗИД на ГПК (обн. бр. 11 от 02.02.2023 г.), предвиждащ въвеждането на централизирано разпределение и изцяло електронна обработка на заповедните дела, при дерогиране на принципите за местната подсъдност, влиза в сила считано от 01.07.2025 г., поради което разпоредбите, имащи отношение към реда за внасяне на държавни такси по дела с предмет по Глава тридесет и седма „Заповедно производство“ от ГПК са обвързани с тази дата.

В обобщение може да се направи извод, че предложенията за изменение и допълнение на нормативния акт преследват основно две цели:

- реално обезпечаване на възможността в информационните системи на съдилищата, разглеждащи заповедни производства да постъпват структурирани данни за постъпилите съдебни такси по тях, в контекста на изискването за централизирано разпределение на тези производства (чл. 411, ал. 1 ГПК);
- преодоляване на неяснотата по банковата сметка на кой районен съд следва да се внесе съответната държавна такса по заявление за издаване на заповед за изпълнение и осигуряване на възможност за проверка от съда на изпълнение на задължението за внасянето ѝ.
- привеждането на текстовете на Наредба № 6 с редица норми от актове с по-висок ранг.

Необходимостта или липсата на такава от разходване на бюджетни средства, т.е. въздействието на предложенията за изменения и допълнения на Наредба № 6 от 03.08.2017 г. за извършване на действия и удостоверителни изявления в електронна форма върху държавния бюджет ще бъде подробно детайлизирано във финансовата обосновка, придружаваща проекта на нормативен акт.

С проекта не се въвеждат норми на правото на Европейския съюз, поради което не се налага по акта да бъде изготвена справка за съответствие с европейското право.

Проектът на Наредба за изменение и допълнение на Наредба № 6 от 03.08.2017 г. за извършване на действия и удостоверителни изявления в електронна форма ще бъде публикуван на интернет страницата на Висшия съдебен съвет, раздел „Обществени консултации“ за срок от 14 дни. Съкратените срокове за обществени консултации се предпоставят от предстоящото влизане в сила на относими нормативни текстове от Гражданския процесуален кодекс – 01.07.2025 г. и необходимостта от привеждането в спешен порядък на подзаконовия нормативен акт в съответствие с първичната нормативна уредба.